

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quæ bella, fames pestis & terræ motus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

est, & ratio est necessaria: nam ubi diligentissime ritum Zwingliano verbum DEI prædicatur, ibi famina confidentia, & impunitas nascitur: ibi namque cuique quam creberime, contentissimeque inculcatur: In adulterio, homicidio aliisque peccatis non esse periculum exilii; imo Zwinglianos in his omnibus manere iustos, ac beatos, quod ne Turca quidem docent. Hac etiam nota Luthetianos propterea scriptum in primis Lutherum diiudicabimus. Tom. I. Epist. 238. anno D. 1521. ita scribit. [Esto peccator, & peccata fortiter; sed fortius fide, & gaude in Christo, qui victor est peccati, mortis, & mundi: peccandum est, quamdiu hic sumus. Vita hæc non est habitatio iustitiae, sed expectamus, ait Petrus, celos novos, & terram novam, in quibus iustitia inhabitabit, sufficit, quod agnouimus per diuitias gloriæ Dei agniti, qui tollit peccatum mundi: ab hoc non auerget nos peccatum: etiam si milles, milles, vno die conicemur, aut occidamus. Putas tam paruum esse precium & redemptionem pro peccatis nostris, à tanto, & tali agno? ora fortiter, es enim fortissimus peccator.] Hæc sunt quæ prophetam demonis, & inferorum paranympum elato vexillo ostendunt. Spiritus inquit prophetam cognoscimus, & diiudicamus. Quid igitur? Iamne Scripturæ oblitus es? Venit Lutherus, Zwinglius, Stancarus, Menno, sola scriptura pugnandum contendunt, & tandem cum ad rem ventum, suo spiritui, ac conscientiae insistant. Quomodo vero certus es spiritum tuum non fallere? sed de privato horum spirituum aliàs egi; non est illi aliud, quam oblitissima cuiusque contumacia.

VERSUS 6. & 7.

Auduri enim estis praelia, & opimones praeliorum. Videte ne turbemini. Oportet enim hæc fieri, sed nondum finis. Consurget enim gens in gentem & regnum in regnum & erunt pestilentia & fames & terra motus per loca.

QUESTIO I.

Quæ bella, fames pestis & terramotus?

PRæter falsos prophetas, alia etiam mala, quæ concussura, & laceratura sunt mundum renter; quæ communia erunt fidelibus, & infidelibus. Scelera enim supra modum augetur, & committuntur scelera peccata incrementum pari sequentur. Imminente mundi fato, morbi illud & convulsiones antecedunt. Auduri dicet praelia, & angustias opiniones, auaritiones, rumores bellorum. Videtur noster legislator. Non oportet Christianum turbari & perterritum, & tremere, quædam exemplaria habent: *non deus est & ait ne timeat illa.* Verum retinenda est plurimum codicum auctoritas, cui consentiunt Latina & Syra. Qui de sola templi & Iudææ deustatione verba Christi interpretantur, de Iudæorum pugnis, cum Samaritanis, Syris, Romanis, Cæsariensis, Afcalonitis, Ptolomæensibus, Damascenis, item de Plat. Cestii, aliorumque cædibus interpretantur. Epæ de illis, quæ deinceps bella contigere, usque ad mundi supremum diem interpretor; Principio quidem, mundi statum & clades generaliter demonstrat, quæ circa Titiana tempora, & à Christi morte conti-

gerunt. Fuerunt enim Tiberiana tempora inquieta, & bella cladibusque infamia, deinde secutus Caius, Clandius, Nero, Otho, Galba, Vitellius, donec rerum Vespasianus est potitus; afflicta est hæc maxime Roma, & Romana nobilitas. Deinde regnū in regnum, gentem in gentem consurgere affirmat, id de Iudæis, & vicinis populis satis improprie dicitur. Neque enim tum circa Iudææ erant, quæ eam oppugnarent regna, sed vrbes, & prouinciæ Romanæ. Hæc vero magnam gentium collisionem significat. Pestilentia quidem in Iudæa illis temporibus peculiaris non fuit, qualis post ris sæculis humanum genus pene tertia parte delevit. Fames Claudii tempore magna fuit: & anno 4. Claudii inter Theram, & Therasiam insulam terra mouit, Orosius lib. 7. Romæ anno 4. Neronis teste Eusebio. In Asia anno 10. videm scribit Orosius lib. 7. multa damna terræmotus dedit. Laodicea, Hierapolis, Colossæ conciderunt. In Iudæa tempore passionis terræmotus fuit. Ex quo constat, non agi de calamitatibus, quæ solam Iudæam afflixerint, aut deuastarint, sed quæ communes fuerint orbi habitato & noto. Terræmotus enim in Iudæa nullus momenti alienius fuit; nam illa concussio, quæ domino moriente petra fissæ, monumenta aperta sunt, non cladis aliquis causa facta est, sed ad testimonium resurrectionis: Ad tempora igitur vltima saltem hæc pars referenda est, & consequenter fames, & pestilentia. Quod vero Beza illa verba κατὰ τόπους per loca, conuertit, singulis locis, sensum corrumpit. Non enim singulis locis fuit terræmotus, aut erit, sed quibusdam, est enim κατὰ τόπους perinde, ac si dicat: κατὰ τῶν τόπων, per aliqua loca. Hoc etiam moneo. In nostro esse; pestilentia & fames, in græco, λιμοὶ καὶ λοιμοί, fames & pestilentia. Sic etiam Syrus habet. solet porro famem pestis sequi, ut prouerbio Græci dicere solent;

λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ ἐπ' ἀντὶν.

Fames & pestis super eam. Fame enim corpora infirmantur, ut venenato aeri resistere non possint, noxios humeros stomachus attrahit, & cibi non humani febrium pestilentialium cohortem inducunt. Hæc ergo futura sunt; sed nondum est finis, hoc est, nondum erit finis: ut quædam Græca exemplaria pro ἐστὶ, habent ἔσται, erit.

Imo vt v. 8. initia hæc sunt dolorum, ὡδίνων, hoc est, dolorum quales sunt parientium: omnis enim creatura parturit usque adhuc, donec pios pariat, & edat in lucem æternam, impios velut abortum eiciat in tenebras exteriores: illa igitur omnia sunt præagia & prænuncia miserandæ obsidionis Ierosolymitanæ, & dolorum eius, & hæc ipsa sequentiumque sæculorum, maxime Antichristianæ crudelitatis persecutio, typus est iudicii ac suppliciorum æternorum. Non igitur illa mala, quæ mundus horret, & sola æstimat integra sunt; maiora enim miseri incumbant, quod ista sunt præludia. Sic apprehensio, catæce, tormalorum, mala mansio, flagellatio, crucis signa sunt, non tantum ex se mala, sed maioris mali præparamenta. Quæ enim hoc in mundo impii patiuntur, quibus magis obdurescent, quædam sunt cruciatuum & æternorum experimenta. De his enim verissime dicitur *non deus est & ait ne timeat illa.* ignem super ignem sustinent, ex flamma mundanatum aduersitatum in stagnum ardens sulphure præcipitantur. Sunt illa mala improbis grauissima, quod solatio spiritali careant, sed illa futuri sæculi adeo grauiora futura sunt, ut ex fumo sem ignem venire sentiant. Clamant nunc multi:

Οἷός με χρεμῶν, καὶ κακῶν τελευτῶν
ἐπεὶ ἀφύκται;

Quanta mihi tempestas & malorum triplex fluctus ingruit: at ludicra hæc videntur, in malorum abyssos, quæ nulla æternitate transiri potest.

Qo 4 VER-